

naše téma

Zlatý fond literatury pro děti

PŘEDSTAVUJEME PROJEKT „ZLATÝ FOND“

Ve věru proměň, kterými prochází oblast literatury pro děti a mládež, ve zmiňté problém, s nímž se potýkají nakladatelství, knihovny i školy, dře se stále zřetelněji do popředí vědomí, že pro zachování a další rozvíjení kulturních hodnot v této oblasti bude třeba něco udělat. Jednou z takových aktivit je projekt **zlatého fondu literárních děl pro děti a mládež**.

Où dobré myšlenky k činu bývá většinou daleko. V případě nápadu, který se zrodil na jedné z konferencí pořádané letos brněnským Ústavem literatury pro mládež, se však zlá, že nezůstane jen u představy. K realizaci zámetru vytvořit pro potřeby nakladatelství, knihovny i pedagogů soupis kvalitní dětské litera-

tury byly v **Ústavu literatury pro mládež** učiněny důležitější kroky; předběžná jednání mezi pracovníky Albatrosu, ministerstva kultury a fakulty výtvarná v pracovní konferenci, kterou v listopadu 1995 uspořádali opět Ústav literatury pro mládež Masarykovy univerzity. Účastníci se zde měli možnost vyjádřit jak k otázce opodstatněnosti existence navrhovaného **zlatého fondu**, tak i ke konkrétnímu návrhu jeho podoby. Z tohoto pléna byla také navržena pracovní skupina, jejíž úkolem bude zpracovávat další požadavky, návrhy a připomínky k první verzi seznamu a posléze vytvořit jeho definitivní podobu. O **zlatém fondu** se rovněž mluvilo na výročním prosincovém zasedání IBBY. Obě jednání se sjednotila mimo jiné i požadavku **zapojit do této akce co nejvíce věřejnost**, které je ostatně snaha udržet vědomí o uměleckých hodnotách tvorby pro děti určena.

Obracíme se proto na čtenáře Zlatého máje, na příznivce dětské literatury a odborné pracovníky v různých sektorech této kulturní oblasti, aby se nad tímto projektem zamysleli spolu s námi a pomohli svými názory ke zlaté celé akci.

Myšlenku vytvořit **zlatý fond** dětské literatury je možné chápat jako reakci na současnou situaci ve vydávání dětských knih, na absenci konceptní a soustavné kritiky této produkce a v neposlední řadě na problémy knihovníků i učitelů s orientací v dosti chaotické a kvalitativně nevyvážené produkci. Všechny tyto praktické důvody doprovází však ještě jeden méně nápadný, méně utilitární, tím více však závažný aspekt: jde totiž zároveň o potvrzení, že se hlásíme k určité tradici uměleckých hodnot, že věříme v neobyčejně jejich pokračování, že se ale neobejdeme bez přehodnocování dosavadních kritérií a bez pokusů nově formulovat své představy v souladu s dobou, jíž žijeme.

Obě zmíněná hlediska - praktické a ideové - předurčují **konkrétní cíle** zamýšleného soupisu. Podle nich by měl **zlatý fond** splňovat tyto požadavky:

1/ *neobjevnějí kulturní roviny* jde o to, aby se ve čtenářském povědomí udržela díla, která vytvářela umělecký charakter české dětské literatury.

2/ *pro nakladatelskou činnost* by měl seznam reprezentovat repertoár kulturně vyšší produkce, která není prioritně komerční. Tuto jistou výjimečnost editičního počtu bude v knize vyjadřovat označení zlatou perleť. Tento symbol by měl být zároveň vodítkem i pro kupující veřejnost, čtenáře a knihovny. S vědomím vydavatelských rizik usilujeme o získání finanční podpory pro nakladatele, kteří budou ochotni publikovat i díla figurující na seznamu.

3/ *učitelům češtiny* nechceme a nemůžeme **zlatý fond** suplovat seznam povinné literatury nebo jiné metodicky závazné instruce. Měl by být především inspiací základní hodnotové orientace v oblasti tvorby pro děti a mládež.

Jestliže vyjádření smyslu a určenci cílů **zlatého fondu** je v podstatě jednoznačné, potom výběr **jednotlivých děl** je spojen s celou řadou problémů a diskusabilních otázek. Pohled do minulosti nás přesvědčuje, že každý z řady podobných projektů, od seznamů doporučených knih pro školní knihovny až po vyhodnocování nejlepších knih za určitá období, byl poplatný individuální reflexi dobové estetické normy a chápání funkce literatury určené dětem. Tytéž principy působí i dnes a promítají se do názoru každého, kdo si položí otázku, co by zahrnul do **zlatého fondu**. Z toho plyne důležité poznamení, že umělecká hodnota není žádným nadřazením, vnějším znakem určitých děl, který je pro celý kolektiv vnitřně zřetelný a jednoznačný jako objektivní fakta. Zde stojíme před jedním ze specifických úkolů tvorby a jejího vnímání, které je třeba respektovat při praktických krocích. V případě našeho seznamu je toto vědomí o relevantnosti a podmětnosti výběru vyjádřeno tím, že **zlatý fond má zůstat otevřený**, jakoby do jisté míry nehotový a připravený v jednotlivých vstech k obměnám podle nazrálých potřeb. Pro toto pojetí svědčí i další specifika, která v oblasti dětské literatury předurčují jakoukoli hodnotící, výběrovou, kritickou a dokonale i literárněvědnou činnost. Jde především o skutečnost, že přijímenec, adresátem této tvorby je dítě, zatímco všechny výše naznačené reflexe provádí dospělý čtenář, většinou ještě navíc profesně specializovaný. Do praxe se tento paradox promítá častou nímoběžností čtenářského zájmu s názorem odborné veřej-

nosti. Zatímco teoretická analýza tohoto problému odkrývá hlubší kulturní souvislosti mezi psychologií, sociologií a oblasí umění - v knižní pedagogické praxi to znamená především hledání rovnováhy obou hledisek, zjednodušeně řečeno dospělá a dětského. Zvlášť vyslovenou podobou má toto dilema pro nakladatele, kteří nemohou s bezbřehou velikorysostí přehlézet čtenářský vkus a zájem. A ni **zlatý fond** nemůže tento aspekt zcela eliminovat! Proto nechává prostor i pro díla, která by se sice podle hodnotové hierarchie „veliké“ literatury ocitla i v jejích okrajových žánrech (např. dobrodružné prózy typu „foglarovka“, nebo seriálových příběhů, sci-fi apod.), avšak dlouhodobě čtenářský zájem potvrzující v nich určitou stabilitu, znovu stále obtěžující hodnotu.

O složitosti a mnohdy i praktické neřešitelnosti naznačených otázek svědčí také skutečnost, že v současné době zůstávají stále ještě variantami základní hlediska pro sestavení seznamu. V úvodu připadají tyto možnosti:

1/ *Omazat zlatý fond* na díla publikovaná do roku 1948

2/ *Zahrnutí* pouze díla nežijících autorů

3/ *Rozdělení* seznamu na části starší tvorby a tvorby současné (žijících autorů)

4/ *Učinit* základem **zlatého fondu** díla autorů, kteří byli (nebo jsou) zároveň významnými tvůrci v literatuře pro dospělé, nebo u této tvorby se lze v relativně nejvyšší míře shodnout na kritériu umělecké hodnoty. K tomu zakladu je možné snadněji připojovat jednotlivé výjímky typu Karafiátových Brončků, Trnkovy Zahrady či pohádek V. Čvrtka, jehož tvorba pro děti zcela přechází uměleckou produkci pro dospělé.

Naznačili jsme pouze některé z mnoha otázek prověřejících snahu o vytvoření **zlatého fondu**. Činíme tak s nadějí, že hledání odpovědí se stane věcí co nejdříve okružnu zájemců o literaturu nejen dětskou. Vláme každý seriózně myšlený názor na uvedené problémy a byli bychom rádi, kdybyste vyjádřili své stanovisko i k první verzi seznamu, která bude ve Zlatém máji uveřejněna. Váše připověky přijímá redakce Zlatého máje nebo Ústav literatury pro mládež, Pedagogická fakulta MU v Brně, Pořič 7, PSC 603 00.

Hana Šmahelová

Zlatý fond české literatury pro děti a mládež

V poslední době je často diskutována problematika tzv. zlatého fondu literatury pro děti a mládež, který lze vymezit jako soubor literárních děl, sestavený a zformovaný pod určitých kritérií tak, aby představoval „památku národa“. Ekvivalemtem zlatého fondu je význažerárodní předání explicitně obsažené literatury, v němž se skutečnost obsažená v literárním díle dostává do problematiky. Opodstatněnost nastoluje stav školní literatury, který sama zápisí s numosní aktualizací svojí koncepcí a metodou, potvrzuje jí i podoba alternativních čítánek užívajících na našich základních školách, které představují plnit roli chrstonomatů či reprezentativních antologií, což vede k tomu, že děti postupně ztrácejí povědomí o širších kulturních souvislostech a kontinuitě - nejen literárního - vývoje.

Zlatý fond je jedním z projevů i nositelů naší národní paměti a národní vědomí, neboť zachycuje hodnoty, postoje a životní povahy, které národ společně sdílí, a představují, jaké jakési pojtko mezi generacemi. Není to však jedinou provýzdaný kánon, nýbrž otevřený soubor, který se proměňuje v závislosti na společenskohistorickém vývoji.

Proč dnes oevrátit otázku zlatého fondu literatury pro děti a mládež? Odpověď nám alespoň zčásti může být leimý pohled do minulosti, který ukazuje, že problematika zlatého fondu - kritérií pro jeho následové vypracování a jeho realizaci - nebyla nikdy dostatečně zodpovězena, dále pak přibíhající proces literárněhistorického přehodnocování literatury pro mládež a skutečnosti, že obrysy zlatého fondu se v průběhu minulých desetiletí značně zamížily.

Otázka zlatého fondu dětské literatury byla nastolována již od počátku, kdy se literaturu pro mládež začala rozvíjet jako kvantitativně souběžně začala rozvíjet i literárněhistorická a literárněkritická zkoumání literatury pro mládež. Je příznačné, že největší pozornost se otázce zlatého fondu věnovala zejména v obdobích, kdy literatura pro mládež sířila kvantitativně natolik, že literární kritika nebyla s to reflektovat její stav.

Rozhodujícím požadavkem musí být umělecká hodnota proevřená literárněhistorickým či kritickým soudem, avšak nesmí se opomenout její potvrzení čtenářským ohlasem (zde vystávají problémy v souvislosti s díly, která z nejruznějších důvodů nemějí možnost proniknout do čtenářského povědomí).

Smyslem zlatého fondu není dokumentování vývoje ovno linie českého písemnictví pro děti, ale označení soubor literárních děl, s nimiž by se dětský čtenář neměl minout. Tento soubor je pochopitelně otevřený, bude vsvětlovat nová díla, nové autory a naopak se z něj začnou vyřítat ta díla, jejichž poseství postupem času začne ztrácet svůj náleharost či spjatá s regionem tematicky či jazykově - např. M. Podošvová, P. Křenek, M. Kubátová).

Prvotním je umělecká hodnota daného díla a dále jeho fungování ve čtenářském kontextu, kde dítto aspirující na zařazení do zlatého fondu české literatury pro mládež musí mít schopnost oslovit více dětských čtenářských generací. Ve zlatém fondu se tak vedle sebe ocitnou díla, která již fungují mezi generacemi ho pojítka plní, i ta, která z různých důvodů dosud nejsou jejím nositelem, ale mohou se jim stát. Zvolená kritéria se promítnou do chronologického vymezení - výběr děl do zlatého fondu bude zahrnovat literární díla pro mládež od druhé poloviny 19. století, kdy jsou v literatuře pro děti překýnány didaktizující a náboženské tendence, do první poloviny 20. století. Výjimku lze učinit v případě těch nedobých literárních děl, jejichž umělecké kvality jsou nesporné a která zaznamenala pozitivní ohlas u několika dětských generací včetně té současné (namátkou např. L. Aškézacov, V. Cvrtek, O. Hejtná, O. Hofman, M. Macourek, D. Mrázková). Od současných děl nemáme zatím pauřitýy odstup, týká se to vřilště realisticky pojatých proz s dětským hrdinou, které byvají úzce provázeny se svým adresem a s jeho proměnamí mnohdy pozbyvají své aktualnosti a sdělnosti, přičemž nemohou sloužit ani jako historizující obráb z dětského života minulých období.

Takto vymezená kritéria nutně způsobí jistou zárovno jednostrannost souboru děl zla-

tého fondu, v němž bude převládát pohádka. Je to způsobeno tím, že pohádka odkazuje k obecným lidským hodnotám v příběhu, který není nutně prospouten dobovou realitou, zadržává tedy méně než např. příběhová próza. Tato poněkud nevyrovnaná žánrová skladba zlatého fondu není v rozporu s jeho funkcí. Díla zahrnutá do zlatého fondu se automaticky nepřekřývají s významnými mezníky literárněhistorického vývoje české literatury pro mládež, i když do jisté míry její vývoj doprovopitelně ilustrují.

Otazníky se vynořují nad řadou autorů a děl, jejichž zařazení do zlatého fondu je přímenším sporné. První skupinu představují nejmenší myšlenkové i formálně zastaralá, která je dnešním dětským čtenářím příliš vzdálená. Tato literární díla mají svou nespoutnou uměleckou hodnotu, ale selhávají v komunikaci se současným dětským adresem. Například Hanýžka a Martinek, próza J. Š. Baara tradičně zařazovaná do školní mimořádkové četby zejména pro plastické řízení lidových zvyků a obýcejí a pro dětské posilování, se silnými regionálními prvky (zejména chodský dialekt), které kládou vysoké nároky na čtenářskou dovednost, se stala dětem nesrozumitelnou. Dovednost Rájský ostrov od J. Johna, ač psán až r. 1938, je pro svůj pomor do událostí kolem stavby Národního divadla současnému dětskému čtenář vzdálený a jeho náleharý vlastenecky tón na něj působí nepřipatě.

Daleko problematičtější skupinou jsou díla, která zaznamenávají znežený čtenářský ohlas již v řadě dětských generací, ovšem posrůpřijí hlubší umělecké posouzení. Příkladem par excellence může sloužit tvorba J. Foglara, Foglar, populární již v době svých spisovateřských začátků, byl nepřetržitě recepován dětskou čtenářskou obcí, ačkoli ho neminuly dvě vlny publikačních zážaků, a přes stále klesající věkovou hranici svých čtenářů zůstává důvěrně známým autorem. To však pro zařazení jeho tvorby do zlatého fondu české literatury pro mládež nepostačuje.

Závěrem snad několik slov o možných způsobech realizace zlatého fondu české literatury pro mládež. Naším prvotním úkolem je vymezit obsah zlatého fondu, nicméně je třeba i hledat cesty, jak jej zprostitkovat dětským čtenářům. Jedním z možných řešení by

bylo založení specializované edice (i za účasti několika nakladatelství), v níž by bylo vydání literárního díla pečlivě připraveno a odborně garantováno po stránce textové i po stránce výtvarné. Tuto iniciativu je však možno přenechat samotným nakladatelům dětských knih a těm, kteří splní náročná kritéria při výpravě publikace, udělit „doložku“ zlatého fondu.

Konference Zlatý fond české literatury pro mládež, kterou v listopadu 1995 uspořádal Ústav literatury pro mládež Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně ve spolupráci s Českou národní sekcí IBBY prokázala, že problematika zlatého fondu je v literatuře pro mládež velmi aktuální. Z diskuse, do níž se zapojili literární historikové, kritičtí, pedagogové, knihovníci i vydavatelé dětských knih, vzešel návrh na vytvoření užšího pracovního týmu, jenž by rozpracoval metodologické zásady pro koncipování zlatého fondu a v nejbližší době předložil soupis děl zahrnutých do zlatého fondu literatury pro mládež.

Milena Šubrťová

naše téma

Zlatý fond literatury pro děti podruhé

Peter Stoličný

Několik odpovědí na otázky, které
mi někdo nepoložil, aneb
Zlatý fond a lidé kolem něj

Loňu na podzim, přesněji 15. 11. 1995, se na půdě Ústavu literatury pro mládež Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně konala konference o Zlatém fondu české literatury pro děti a mládež. Rozprava pokračovala na valné hromadě České sekce IBBY 29. 11. 1995 a dále i korespondenční formou. Vyplynula z ní řada návrhů a připomínek, podle nichž byl zpracován seznam titulů, které by podle soudu účastníků diskuse mohly být zařazeny do tzv. Zlatého fondu. Při vytvoření termínu seznamu titulů se ovšem automaticky jeví vlny a připomínám nám to různé schvalovací aparaturní minulého režimu. Ale nedejme jen na emoce. Pokusím se ozřejmit, o co nám šlo a jde.

*** Proč vznikla Nadace Zlatého fondu?**

- Hodně se mluví o tom, že naše kulturní dědictví, literaturu pro děti nevyjímaje, zasáhla stagnace. Trhový mechanismus přece rozvoji civilizace, ale ne však kultury. Protože nestačí jen žehnat na současný stav, ale je dobré také něco pro dobrou dětskou literaturu udělat, rozhodli jsme se právě

na půdě Ústavu literatury pro mládež, a to ve spolupráci s FATEM-TV/regionalním brněnským studiem Premiéra TV, založit nadaci, která alespoň zčásti přispěje k vydávání, prodávání a hlavně čtení kvalitní české literatury určené dětem a mládeži.

*** Jak to lze dělat?**

- Vyvezme všechny nakladatele v ČR, aby obrátili svou pozornost na veřejný seznam titulů. Na knihy, které podle komise odborníků vyhoví stanoveným kritériím, povolí nadace tisknout na přebal logo Zlatého fondu. Toto logo bude nadacích obyvatele věděla o Zlatém fondu asi tolik, co dnes ví o logu Czech made. Prozatím bude mít nadace peníze asi na tři tituly, které odmění výrazněji. 1/ Odkoupí 2500 výtisků odměněného titulu. 2/ Pošle zdarma tyto knihy do 2500 knihoven v ČR. Jaký má tato pomoc smysl, asi není třeba rozvádět.

*** Jak získat peníze pro nadaci?**

- Je to velmi těžké. Nadace vznikla v lednu 1996, ale moc jsme o ní nemluvíli, protože jsme neměli peníze, jen vlastní osobní vklad na kolký, na korespondenci, na založení konta. Nevěděli jsme ani, podají-li se nějaké peníze získat a není-li vše jenom zbožné přání. Díky pochopení České společnosti, a.s., máme dnes generálního sponzora a základní kapitál. Velmi pracně se snažíme získat další sponzory.

*** Kdo si přivlastnil nadaci Zlatý fond a jakým právem a kdo bude rozhodovat o tom, kterému nakladatelsví se odkoupí část nákladu knih?**

- My jsme si nadaci nepřivlastnili, ale vymysleli. Správní rada nadace postupuje dle zákona č. 83/1990 Sb. Správní rada rozhoduje o členech poroty, která knihy vybírá, a schvaluje rozhodnutí poroty. Ano, nadaci jsme si vymysleli, a proto o její činnosti rozhodujeme. A vyzýváme tímto všechny, kterým se zdá tento názor příliš dogmatický: Vymyslete si nadaci. Sežeňte pro ni peníze, ustanovte správní radu, broďte se džungli zákonů a nařízení a udejte NECO pro knižní kulturu. Jen připomínám, že například ve Francii je 46 různých cen udělených ročně v oblasti knih pro

děti. Informace z GUIDE EUROPEEN DU LIVRE DE JEUNESSE, Éditions du Cercle la Librairie Paris 1994/ Chybí-li fantazie, rád pomohu: Cena za nejprodávější titul roku, Cena za nejčastěji vypůjčovanou knihu v knihovnách, Cena za nejprodávější prvotinu, různé ceny za grafický design, Cena za nehumornější dílo, různé ceny za překlad. Cena dětských časopisů a čtenářů, ceny různých nežijících autorů populárního děla, Karátátova cena nebo Cena Ludvíka Součka - jak je libo.

*** Vratíme se k seznamu: Proč tam někdo je a jiný není? Proč tam není například nejčtenější autor - Foglar? Proč tam nejsou žijící autoři?**

- O seznamu byla celá konference a dále se o něm diskutovalo a diskutoje. Nelze tedy odpovědět několika větami. Kdo tam je a není, to je výsledek veřejné diskuse. Seznam není provždy daný. Příští rok bude možná částečně pozměněn. Musí být konstantní jen v průběhu nadáčního vyhlášení konkursu na knihy Zlatého fondu. Nakladatelé musí mít stanovená jasná pravidla. Kdybychom stále jen polemizovali, nikdy bychom žádnou knihu neodměnili. Seznam tedy platí na ediční rok 1997. Nový seznam však musí být opět uštěpen rok předem. Nic však nebrání tomu, abychom o seznamu na rok 1998 již nyní diskutovali. Do konce se na takovou diskusi těším.

*** Kdo rozhodne, kterým 2500 knihovnám pošle odměněné knihy?**

- Není rozhodnuto. Bude to výsledek veřejné diskuse. Máme na to čas do příštího podzimu. Budu říci, když se čtenáři vyjádří. Dát knihy nejvšim, či nejmenším knihovnám? Které knihovny jsou na tom nejlépe? Tuto problematiku zatím neznám a rád se nechám poučit. Jistě budou upřednostněny ty knihovny, které jsou členy České sekce IBBY. Konečně rozhodnutí, na základě našich návrhů, udělá správní rada nadace.

*** Hovoříte o správní radě. Kdo v ní je a kdo ji vybírá?**

- Řídně se platnými předpisy, zejména zákonem č. 49/1992 Sb. Členy budoucí správní rady jsme vybrali na půdě Ústavu literatury pro mládež

PDF MU, kde nadace vznikla. Všichni vyzvaní členství přijali a zvolili si předsedu správní rady. Je samozřejmé, že jsme vyzvali osobnosti důvěryhodné, aby už samotná správní rada byla zárukou pro sponzory, že své peníze dávají do seriózních rukou. Všichni členové správní rady jsou z Brna, aby se mohli scházet operativně a bez nákladů na cestovné. (Komu se to líbí, může to nazvat brocentrismem.)

Správní rada Nadace Zlatý fond české literatury pro děti a mládež

Prof. ing. Pavel Ondrčka, CSc., Ekonomicko-správní fakulta MU, předseda nadace
Doc. PhDr. Naděžda Steglová, CSc., vedoucí Ústavu literatury pro mládež PDF MU
Doc. RNDr. Josef Janáček, CSc., prorektor Masarykovy univerzity v Brně
Mgr. Jaroslav Pavliš, manager direktor FATEM-TV, a.s.
Ing. Zdeněk Nekula, zástupce České společnosti, a.s.

Soupis navrhovaných titulů do Zlatého fondu české literatury pro děti a mládež na rok 1997

Aleš, M.: Ařšovy pohádky (všechné ilustraci)
Ařkenazy, L.: Půvování za švestkovou vlni
Bartoš, F.: Kyvice z lidového básnictví
Bass, E.: Klapzubova jednatka
Capek, K.: Devatero pohádek
Čurek, J.: Báseň
Čvrták, V.: Rumejasy, Manka, Cipisek (s ilustracemi R. Piláře)
Drda, J.: České pohádky
Durych, J.: Z říže kvítce vykvet nám
Erben, K.J.: České pohádky (s ilustracemi Č. Boudy)
Flos, F.: Lovci kozešin
Frynta, E.: Písničky bez muziky
Halas, E.: Před usnutím
Hálek, V.: Výbor z prozaického i básnického díla
Hofman, O.: Pan Tau a tisíc ztracák (s ilustracemi J. Šalamouna)
Horák, J.: České pohádky
Hrubin, F.: Dvakrát sedm pohádek, Básně
Jirásek, A.: Staré pověsti české, Z Czech až na konec světa

Kainar, J.: Básně
 Karafiát, J.: Broučci (s ilustracemi J. Trnky)
 Kožíšek, J.: Na výsluní
 Knebl, Z.: Jak se zobe chytří zrní
 Kubín, J.S.: Pohádky (s ilustracemi V. Zabrán-
 ského)
 Lada, J.: Mikes (věcné ilustraci), Moje abeceda
 Mahen, J.: Co mi liška vyprávěla
 Majerová, M.: Robinsonka
 Němcová, B.: Babička (s ilustracemi A. Kašpa-
 ra), Povídky, Pohádky
 Nepil, F.: Makový mužiček (s ilustracemi J. Pa-
 lečka)
 Neruda, J.: Povídky malostranské (s ilustracemi
 K. Müllerem)
 Nezval, V.: Věci, květiny, zvířátka a lidé pro děti,
 Básně
 Olbracht, I.: Biblické příběhy
 Pavel, O.: Jak jsem potkal ryby
 Pazurek, V.: Chalpec ze starého lesa
 Pejška, E.: Čtení o hradech, zámčích a městech,
 Jak Krtěk ke kahoňkám přišel (ilustr. Z. Miller)
 Pleva, J.V.: Malý Bobeš (I. vydání)
 Plicka, K.-Volf, F.: Český rok (ilustrace a knižní
 grafika K. Svolinštíky)
 Poláček, K.: Bylo nás pět

Procházka, J.: At žije republika
 Rais, K.V.: Básně
 Renč, V.: Pemiková chaloupka
 Ryska, J.: Dědeček, Klíán a já
 Rezac, V.: Poplach v Kovářské uličce
 Řhá, B.: Divoký koník Ryn, Honzikova cesta
 (s ilustracemi H. Zmatlíkové)
 Seifert, J.: Koulelo se, koulelo (s ilustracemi
 J. Palečka), Maminka
 Sekora, O.: Knižka Ferdý Mravence (věcné ilus-
 traci)
 Skácel, J.: Proč ten ptáček z větve nespadne,
 Uspávanky
 Sládek, J.V.: Zlaté slunce, bílý den
 Storch, E.: Lovci mamutů (s ilustracemi Z. Bur-
 ana)
 Těsnohlídek, R.: Liška Bystrouška
 Tille - Říha, V.: Pohádky
 Trnka, J.: Zahrada
 Vančura, V.: Kubula a Kuba Kubikula
 Werich, J.: Fimrárum
 Zahradniček, J.: Ležičkova košíka
 Zeman, J.: Dobrodružství veverka Zrzečky
 (s ilustracemi K. Svolinštíky)

Jana Četková Co by do Zlatého fondu zařadili studenti Pedagogické fakulty UK

Vracíme se k tématu nanejvýš aktuálnímu po
 určitém čase. Projekt Zlatého fondu představila
 Hana Smehelová v ávodu Zlatého máje (č.1,
 1996). Ve kterém hovořila o konkrétních citech
 a možnostech sestavení seznamu. Jistý seznam,
 inčinyovány Ustavem literatury pro mládež Ma-
 sarkovy univerzity, již v kulóárech koloval
 a vyvolal rozporuplné reakce a nevolí. Nastolil
 problémy sestavení takového seznamu, který
 by naplnil stanovené logické definované cíle
 v uvedeném článku, tj. udržet v kulturním po-
 vědomí díla, která razila cestu jejich umělec-
 kosti, být reportárem výběru pro nakladatel-
 skou činnost a vposledku inspirovat učitele,
 studenty a žáky v jejich výběru literatury pro
 děti a mládež. Jeden seznam nemůže vystřábat
 všechny tyto cíle, na druhé straně seřadit oáz-
 ku seznamu Zlatého fondu do ztracená není
 v současně situaci nejlepší řešení. Pro zajíma-

vost uvádíme výsledky anekty, která proběhla
 na PedF UK u studentů, kteří začali se studiem
 literatury pro děti a mládež a kteří na otázku,
 jaké dílo byste zařadili do Zlatého fondu litera-
 tury pro děti, odpovídali téměř konformně. Ze
 světové literatury převážovala tvorba A.Lind-
 grenové (Děti z Bullerbynu a Pipi Dlouhá pun-
 čochá), Pohádky H.Ch.Andersena a Hobit
 J.R.R.Tolkiena, z české literatury pro děti tvor-
 ba K.Čapka (Devatero pohádek a Děšenka),
 Pohádky B.Němcové, Fimrárum J.Wericha,
 Spalíček F.Hrubína. Proto jsme se rozhodli
 předložit doporučený seznam v širší podobě
 pro studium oboru literatury pro děti a mládež
 (čestná s učitelským zaměřením) na Pedago-
 gické fakultě UK, který by se mohl stát i inspi-
 rací pro současně učitele a jejich žáky na zá-
 kladních a středních školách. V užší podobě by
 mohl naplňovat i kulturní a nakladatelský cíl.
 Předkládáme ho jako materiál, který vyvolá
 diskusi, jež bude promyšleně reagovat k věci.

Jana Četková

Návrh titulu do Zlatého fondu literatury pro děti a mládež

Bible a její adaptace v české literatuře a ev-
 ropských literaturách
 S. Andres: Velký příběh bible
 J. Atcheson, B.Fadaway: Bible pro děti
 J. Durych: Z něže kvítce vykve nám
 I. Olbracht: Čtení z Bible kralické (Biblické
 příběhy)
 L. Pavlák, Z. Holasová: Příběhy z Bible
 J. Volák: Vyšla hvězda nad Betlémem
 Antická mytologie - původní i adaptace
 Sofoklés, Eurípides, Aischylos
 R. Merritt: Starověké báje a pověsti
 E. Pejška: Staré řecké báje a pověsti
 J. Tomek: Příběhy faraónů
 Mytologie, ryfínský epos evropských národů
 v adaptacích
 V. Cibulka: Cít a jeho věrní
 V. Hulpač: Ossianův návrat
 Šovského cyklu
 V. Cibula, ě.Frynta, V. Hulpač: Meč a píseň aj.
 Neevropské mýty
 V. Hulpač: Návrat Opeteného hada
 Kolektiv: Mýty a pověsti Oceánie
 V. Milner: Příběhy bájně Indie
 J. Lopéz Portillo y Pacheco: Příchod
 Opeteného hada
 L.M. Pártček: Prates kouzelných snů
 Literární adaptace pohádek
 A.N. Afanasjev: Ruské lidové pohádky
 J.S. Baar: Chodské pohádky
 I. Carvino: Italské pohádky
 V. Cibula: Francouzské pohádky, Španělské
 pohádky
 P. Dobšinský: Slovenské pohádky
 K.J. Erben: Zlatovláska či jiná sbírka pohádek
 I. a W. Grimmové: Pohádky
 V. Hrdličkaová: Příběhy soudece Ooky
 Fr. Hrubin: Spalíček verší a pohádek
 M. Hübschmanová: Romské pohádky
 J.S. Kubín: Pohádek jako kvítí nebo jiná sbírka
 M. Malý: Pohádky severní noci
 M. Němcová: Červený domán
 B. Navrátil: Velká kniha pohádek
 Ch. Perrault: Pohádky matky Husy (adaptace
 Fr.Hrubína)
 V. Stuchl: Prerří páti kůň

P.Šnur: Kočičí král
 D. a M. Štovřickovy: Brokáťový obraz
 J. Vladislav a V. Stanovský: První strom pohlá-
 dek, Druhý strom pohádek
 Z regionálních autorů např.: F. Bartoš, B.M.
 Kulda, M. Kubátová, F. Lazecký aj.
 Literární adaptace pověstí
 A. Jirásek: Staré pověsti české
 H. Lisická: Zrcadlo starých čáší
 L. Pavlák: Osm světél
 E. Pejška: Čtení o hradech, zámčích a městech
 O. Štirovátko - M. Štrámková: Brněnské kolo
 a trák
 A. Wenig: Pražské pověsti
 Z regionálních autorů např.: J. Š. Baar, J. Hory-
 na, B.M. Kulda, Fr. Lazecký, Soukup aj.

Moderní autorské pohádky

H.Ch. Andersen: Pohádky
 L. Carroll: Atenka v kraji divů a za zrcadlem
 R. Dahl: Jakub a obří broskev nebo jiný příběh
 S. Lagerlöfová: Putování Nielese Holgerssona
 A. Lindgrenová: Pipi Dlouhá punčochá, Kariku-
 lin aj.
 A. A. Milne: Medvídek Pó
 O. Preussler: Malá čarodějnice
 J. Thurber: Fimřacty hodiny
 O. Wilde: Slasný princ

Z českých autorů:

K.Čapek: Devatero pohádek,
 Děšenka
 J. Čapek: Povídaní o psjčkovi a kočičce
 J. J. Drda: České pohádky aj.
 J. Karafiát: Broučci
 J. Lada: Mikes
 J. Mahen: Co mi liška vyprávěla
 K. Poláček: ědudant a Francimor
 O. Sekora: Ferdý Mravence
 K. Siktanc: Kralovské pohádky
 V. Vančura: Kubula a Kuba Kubikula
 J. Werich: Fimřárum
 J. Wolker: Pohádky
 Dále z tvorby V.Čtvrťka, O. Hejné, O. Hofma-
 na, Fr. Hrubína, I. Humřáka, M. Maccourka,
 A. Mikulky, D. Mrázková, Fr. Nepila

Fantastické příběhy

R. Adams: Daleká cesta za domovem
 L. Aškenský: Putování za švestkovou vůní
 G. Durrell: Mlývíčí balík
 M. Ende: Děvčátko Momo a ztracený čas, Pří-
 běh, který nikdy nekonečí
 T. Janssonová: Čarovná zima
 C.S. Lewis: Letopisy Narnie

J. R. R. Tolkien: Hobit,
Pán prstenů,
Malá vánoční povídka
P. V. Traversová: Mary Poppinsová

Příběhová próza

Zd. Bezděková: Říkali mi Leni
H. Bořkovicová: My tři cvoci,
Zakázané holky
R. Cromptonová: Jirka, postrach rodiny
R. Dahi: Dámy, mistr světa
J. Foglar: Záhada hlaivolaru
O. Hofman: Utěk
R. Gosciny: Mikulášovy patálie
E. Kästner: Luisa a Lotka, Emil a detektivové
J. Klíma: Markétin zvířecí
A. Lindgrenová: Děti z Bullerbynu aj.
F. Mowat: Stopy ve sněhu
J. Procházka: Divoké prázdniny
I. Procházková: Cervenec má oslí uši
A. Ransome: Piktové a mučedníci aj.
J. Steinbeck: Ryzáček
V. Stekláč: Bořkovy lanálie
M. Twain: Dobrodružství Toma Sawyerera,
Dobrodružství Huckleberryho Finna
Romány s divčičí hrdinkou:
Z. díla: J. Dědkové, E. Horelové, S. Rudolfa, V. Stýblové, H. Smahelové, aj.
Z. *tvorby o měsíčních dětech:*
O. Hejná, E. Petiška, I. Procházková, J. Ryska
B. Říha, L. Štředa, M. Zinnerová aj.

Dobrodružná literatura, science fiction

D. Defoe: Robinson Crusoe
J. Shaefer: Jezdec z neznáma
R. L. Stevenson: Poklad na ostrově
H. Sienkiewicz: Pouští a pralesem
J. Verne: Dva roky prázdnin
Ze světové literatury
R. Bradbury, J. F. Cooper, J. London,
K. May, E. A. Poe, E. T. Seton, H. G. Wells,
J. Wyndham

Z české literatury

O. Batlička, Fr. Běhounek, Fr. Flos, A. V. Frič,
L. M. Pařízek, L. Souček, E. Storch aj.
Příběhy s přírodní tematikou

R. Kipling: Knihy džunglí
a z tvorby J. O. Curwooda, G. Durrela,
J. Londona, E. T. Setona
J. Zeman: Dobrodružství veverka Zrzečky
J. Tomeček: Lovy beze zbraní aj.

Adaptace dramát a hudebních libret

K. Bednát: Pohádky za druhou oponou
A. Hostomská: Příběhy, pověsti a pohádky paní
Hudby
E. Vrchlická: Z ofišky královný Mab

POEZIE

A. Brousek, P. Šrut: Postavit vejce po Kolumbovi
J. Brukner, P. Šrut: Ostrov, kde rostou housle
J. Čarek: Ráj domova
E. Frynta: Písničky bez muziky
Fr. Halas: Dětem (Před usnutím, Ladění)
J. Havel: Kdo bručí je medvěd
V. Holan: Bajaja
Fr. Hrubín: Spalíček veršů a pohádek
I. M. Jirous: Magor dětem
J. Kainar: Nevidáno, neslycháno
Zd. Kriebel: Koulej se, slumčíčko, kutálej
J. Kožíšek: Ráno
V. Nezval: Zlatý věk
J. Seifert: Šel malíř chudě do světa,
Chlapec a hvězdy
J. Skácel: Uspávanky
J. V. Sládek: Zlaté slunce, bílý den
L. Štředa: Bernardýn na provázku
K. Šiktanc: Pohádky chudě na řádky
J. Žáček: Aprílová škola

Výtvarné umění a verš

J. Brukner: Obrazárna
Fr. Hrubín - J. Čapek: Modré nebe
Fr. Hrubín: Mánestv orloj
J. Skácel - J. Čapek: Kam odešly laně
Proč ten ptáček z větve nespadne

Sestavily Jana Čerňková a Kateřina Dejmalová

Vážení čtenáři,
předkládáme vám dva seznamy titulů, o nichž si jejich autoři myslí,
že by měly být zařazeny do Zlatého fondu literatury pro děti a mládež.
Očekáváme vaše názory na uveřejněné seznamy i na záměry ustavené
nadace Zlatého fondu.